

Podstawy przedsiębiorczości kl. 1a 27.03.2020r.

Temat: Pojęcie, historia i formy pieniądza.

Polecenie do wykonania : Scharakteryzuj formy pieniądza w trakcie rozwoju cywilizacyjnego.

Załącznik: skan podręcznika podstawy przedsiębiorczości str. 91-93.

3. Instytucje gospodarki rynkowej

Rozwój gospodarki rynkowej w Polsce rozpoczął się na początku lat dziewięćdziesiątych XX wieku. Zasadniczej przebudowie uległ system bankowy. Poszerzyły się zadania firm ubezpieczeniowych. Powstała Giełda Papierów Wartościowych w Warszawie. Odmienione i nowo powstałe instytucje pozwoliły na prywatyzację polskiej gospodarki i pobudziły przedsiębiorczość obywateli, dzięki czemu stały się trwałym elementem nowego ładu społeczno-gospodarczego w Polsce.

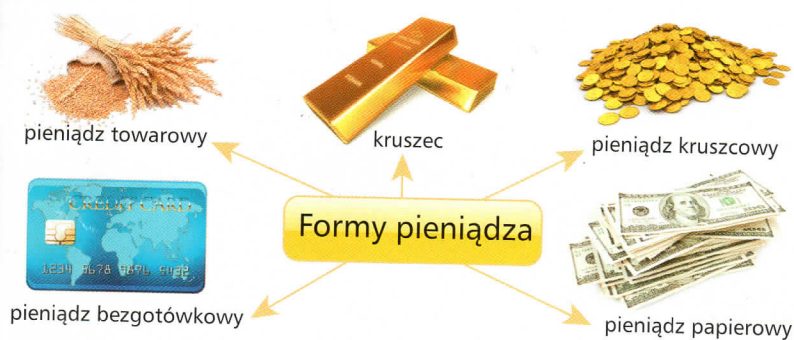
Obecnie wzrasta świadomość ekonomiczna naszego społeczeństwa. Powoduje to zwiększenie konkurencji i wzbogacenie oferty instytucji finansowych. Posiadanie coraz lepszej wiedzy o usługach finansowych jest w interesie klientów, którzy mogą świadomie korzystać z oferty banków czy firm ubezpieczeniowych.

3.1. Rola pieniędzy w gospodarce

W życiu codziennym prawie każdego dnia mamy do czynienia z pieniędzmi. Dokonujemy zakupu towarów i usług, płacąc za nie określoną ilość pieniędzy. Porównujemy ceny podawane w pieniądzu. Otrzymujemy kieszonkowe lub wynagrodzenie oraz gromadzimy i przechowujemy swoje oszczędności, które najczęściej również są wyrażone w pieniądzu. Pieniądz stał się nieodzownym elementem gospodarki rynkowej i życia ludzi.

Pojęcie, historia i formy pieniądza

Gdy w czasach prehistorycznych ilość produktów uzyskiwanych z łowiectwa czy rolnictwa zaczęła przewyższać potrzeby samych wytwórców, pojawiła się potrzeba wymiany. Początkowo stosowano handel wymienny, czyli oferowano towar za towar. Obecnie taka forma wymiany nosi nazwę **barteru**. Przy wymianie barterowej towary musiały być wymieniane w takim rodzaju i takich ilościach, aby obydwie strony były zadowolone. Duże trudności sprawiało ich przechowywanie oraz transport na duże odległości, podczas którego dobra mogły tracić na swojej wartości. Wymiana taka była mało wygodna i dlatego obecnie jest bardzo rzadko stosowana. Wraz z rozwojem ludzkości rozwijał się handel i pojawiła się potrzeba znalezienia innego sposobu rozliczania transakcji handlowych. Z czasem zaczęto do tego używać różnych form pieniądza.

handel wymienny

formy pieniądza

Za **pieniądz** w gospodarce uważa się powszechnie akceptowany środek wymienny, w którym wyraża się wartość dóbr oraz gromadzi i przechowuje oszczędności. Niezależnie od formy pieniądz powinien spełniać swoje funkcje oraz być powiązany z wartością dóbr na danym obszarze.

Obecnie - w przeciwieństwie do przeszłości - pieniądz nie musi mieć sam w sobie wartości, aby służyć jako środek wymiany.

W kolejnych etapach rozwoju cywilizacyjnego ludzkości zaczęto do rozliczeń używać różnych form pieniądza. Były to kolejno:

1. **Pieniądz towarowy** - to najczęściej dobrze sprzedające się i trwałe towary, które stały się miernikiem wartości innych dóbr. W Polsce funkcję tę z reguły pełniły skóry zwierząt futerkowych, płaty płótna, miód czy sól wielicka. Takie dobra odgrywały podwójną rolę: służyły do zaspokajania bieżących potrzeb lub były przechowywane i wymieniane na inne towary. Pieniądz towarowy był niejednolity, to znaczy jego funkcję w różnych regionach pełniły inne towary, co utrudniało porównanie ich wartości. Kłopotliwe było również przechowywanie i transport towarów odgrywających rolę pieniądza. Pomimo tych wad pojawienie się pieniądza towarowego znacznie usprawniło wymianę handlową.
2. **Kruszce** - to najczęściej grudki mało dostępnych metali (np. srebra i złota), którymi płacono za towary. W Polsce taką funkcję pełnił również bursztyn. Kruszcze były odporne na działanie wody czy powietrza, co gwarantowało ich trwałość. Miały niewielką wagę, a dużą wartość. Dzięki temu łatwo było je przewozić. Problemem była jednak konieczność ciągłego sprawdzania wagi i jakości danej bryłki złota czy srebra w celu ustalenia jej dokładnej wartości. Dlatego zaczęto dążyć do ujednoczenia wagi i jakości kruszcu.
3. **Pieniądz kruszcowy** - były to najczęściej monety o określonej wadze i zawartości kruszcu. To one stały się pierwotną formą współczesnego pieniądza. Ze względu na niewielką wagę i trwałość szybko wyparły inne sposoby płatności i stały się podstawową formą rozliczeń przy wymianie towarów.

Obecnie w większości państw europejskich obowiązującą walutą jest euro. Banknoty są jednakowe we wszystkich krajach i występują w nominatach 5, 10, 20, 50, 100, 200 € i 500 €. Na awersie banknotu znajdują się rysunki okien i bram w różnych stylach architektonicznych, a na rewersie - mosty. Ma to symbolizować otwartość i chęć współpracy między państwami oraz chęć porozumienia między narodami. Monety euro mają nominały 1 i 2 € oraz 1 cent, 2 centy, 5, 10, 20 i 50 centów. Monety we wszystkich krajach mają identyczny awers, na którym jest określony nominał. Natomiast rewersy są inne w każdym państwie i przedstawiają symbolikę danego narodu. Koncepcja wspólnych i narodowych stron euro odzwierciedla ideę integracji europejskiej polegającej na jednoczeniu z zachowaniem różnic narodowych.

4. **Pieniądz papierowy** - początkowo służył do wymiany, a następnie przez parę lat służył jako środek gromadzenia i przechowywania oszczędności. Banknoty służyły do wymiany, a następnie przez parę lat służył jako środek gromadzenia i przechowywania oszczędności. Banknoty służyły do wymiany, a następnie przez parę lat służył jako środek gromadzenia i przechowywania oszczędności. Banknoty służyły do wymiany, a następnie przez parę lat służył jako środek gromadzenia i przechowywania oszczędności.

5. **Pieniądz bezgotówkowy** - to pieniądz zapisany w formie pliku komputerowego na karcie mikroprocesorowej. Banknoty służyły do wymiany, a następnie przez parę lat służył jako środek gromadzenia i przechowywania oszczędności. Banknoty służyły do wymiany, a następnie przez parę lat służył jako środek gromadzenia i przechowywania oszczędności.

Czy wiesz, że...

Nową formą pieniądza jest pieniądz zapisany w formie pliku komputerowego na karcie mikroprocesorowej. Banknoty służyły do wymiany, a następnie przez parę lat służył jako środek gromadzenia i przechowywania oszczędności. Banknoty służyły do wymiany, a następnie przez parę lat służył jako środek gromadzenia i przechowywania oszczędności.

Funkcje i właściwości pieniądza

W gospodarce wykształciły się trzy funkcje pieniądza: wymiany, miernika wartości, składowiska oszczędności.

Jako środek wymiany pieniądz służy do wymiany towarów i usług. Oznacza to, że wymieniamy towary i usługi na pieniądze. Ta funkcja spowodowała wykształcenie się pieniądza.

4. **Pieniądz papierowy** - początkowo był wprowadzany przez instytucje prywatne, a następnie przez państwowe jako pokwitowanie za złożony w banku pieniądz kruszcowy. Banknot stanowił papierowe zapewnienie dla banku, świadczące o tym, że pokwitowanie jest wymienne na kruszec, najczęściej na złoto lub srebro. Obecnie w żadnym kraju pieniądze będące w obrocie nie mają pokrycia w złocie, a gwarancją ich wartości jest państwo, którego banki centralne je emitują.
5. **Pieniądz bezgotówkowy** - czyli zapis na rachunku bankowym. Jeśli posiadamy pieniądze na rachunku bankowym, możemy zapłacić za towary lub usługi, zlecając przelewanie własnych pieniędzy na inny rachunek bankowy. Zmniejszy to stan naszego konta, a powiększy stan konta dostawcy danego dobra. We współczesnej gospodarce transakcje dokonywane w formie bezgotówkowej stały się powszechne i powoli wypierają obrót pieniądzem gotówkowym.

Czy wiesz, że...

Nową formą pieniądza jest pieniądz elektroniczny. Stanowi on wartość pieniężną zapisaną w formie pliku komputerowego na elektronicznym nośniku informacji, czyli na karcie mikroprocesorowej lub dysku komputera.

Karty można używać jak elektronicznej portmonetki, gdyż są to tak zwane karty przedpłacone (*pre-paid*), czyli opłacone z góry. Przed dokonaniem transakcji należy na odpowiednie konto przelewać pieniądze, aby można było korzystać z karty i płacić nią za towary i usługi.

Pieniądz zapisany na dysku komputera, nazywany również pieniądzem sieciowym, ma postać pliku na przykład w formie banknotu elektronicznego. W odróżnieniu od pieniądza papierowego jest on jednorazowego użytku. Oznacza to, że banknotem o tym samym numerze możemy zapłacić tylko raz i po transakcji zostaje on unieważniony, a odbiorca pieniądza sieciowego ma do dyspozycji banknoty już o nowych numerach seryjnych. Jest to zabezpieczenie przed możliwością podwójnej zapłaty za różne towary tymi samymi banknotami. Wynika to z faktu, że pieniądze przechowywane w postaci plików komputerowych są bardzo łatwe do skopiowania.

Funkcje i właściwości pieniądza

W gospodarce wykształciły się podstawowe funkcje pieniądza jako środka wymiany, miernika wartości, środka płatniczego, środka gromadzenia oraz przechowywania oszczędności.

Jako środek wymiany pieniądz pośredniczy w transakcji kupna lub sprzedaży. Oznacza to, że wymieniamy pieniądze na towar lub towar na pieniądze. Ta funkcja spowodowała wykształcenie się z transakcji kupna-sprzedaży dwóch

